

Klagande

NN

Det överklagade beslutet

Centrala studiestödsnämndens
(CSN) beslut den 19 december 2022

Saken

Utbildning

Överklagandenämndens beslut

Överklagandenämnden avslår överklagandet.

Överklagandenämndens beslut får enligt 6 kap. 11 § tredje stycket studiestödslagen inte överklagas.

Ärendet

NN ansökte om studiemedel för Integrerad trafikpilotutbildning vid GreyBird Pilot Academy i Kolind, Danmark, under tiden den 16 januari – 27 november 2023. NN inkom senare, på begäran av CSN, med ett antagningsbesked där det bland annat anges att hans utbildning startar i januari 2023 vid GreyBird Pilot Academy i Stockholm och att han senare kommer att ta flygktioner på baserna i Sverige, Danmark och Spanien.

CSN avslog ansökan med hänvisning till att NN inte kan få studiemedel eftersom den utbildning som är förlagd i Sverige inte finns angiven i bilagan till studiestödsförordningen och därmed inte ger rätt till studiemedel. CSN uppgav vidare att NN lämnat motstridiga uppgifter i sin ansökan gällande var han ska studera. Han har uppgett att han ska läsa i Danmark men antagningsbeviset styrker utbildning i Stockholm. CSN upplyste vidare om att CSN inte kontrollerat om NN uppfyller övriga krav för att kunna få studiemedel och att det därför kan finnas fler omständigheter som innebär att han inte kan få studiemedel.

NN överklagade beslutet och anförde bland annat följande. GreyBird har sitt huvudsäte i Kolind, Danmark, och tillhandahåller såväl teoretisk som praktisk utbildning för sina studenter. De praktiska inslagen i utbildningen är förlagda i Sverige, Danmark och Spanien. De teoretiska inslagen är förlagda i Sverige och Danmark. Beroende på var studenterna är bosatta kan de välja mellan att läsa de teoretiska delarna av utbildningen i antingen Stockholm eller Kolind. Den teoretiska utbildningen är densamma, oavsett var studenten väljer att läsa, med undantag för vilket språk som utbildningen genomförs på. CSN har missuppfattat upplägget av

studierna hos GreyBird. Eftersom han är bosatt i Järfälla kommer han av praktiska skäl att läsa de teoretiska delarna av utbildningen i Stockholm. Utbildningen är dock inte enbart förlagd i Stockholm. Vidare finner han det anmärkningsvärt att CSN har beviljat andra sökande studiemedel för sina studier hos GreyBird, men att han har nekats studiemedel, trots att underlaget tillhörande samtliga ansökningar är detsamma.

CSN överlämnade överklagandet, handlingarna i ärendet och ett yttrande samt upplyste om att myndigheten inte funnit skäl att ändra det överklagade beslutet. I yttrandet angav CSN i huvudsak följande. NN har ansökt om studiemedel för en trafikflygarutbildning vid GreyBird. GreyBird är en flygskola med dansk huvudman och som har sitt säte i Kolind, Danmark. Skolan bedriver även teoretisk undervisning i Ljungbyhed och Stockholm (Bromma) i Sverige. Av de handlingar som NN har gett in tillsammans med sin ansökan framgår att han kommer att ha sin hemmabas och bedriva sina teoretiska studier i Stockholm, medan flygundervisningen kommer att bedrivas i Sverige, Danmark och Spanien. Enligt 3 kap. 20 § studiestödsförordningen anses studier som bedrivs utanför Sverige vara utlandsstudier oavsett om den studerande är antagen vid en läroanstalt utomlands eller i Sverige. Eftersom NN:s studier bedrivs i Sverige kan de i studiestödsrättslig mening inte definieras som utlandsstudier. Att utbildningen inte enbart är förlagd i Sverige medför enligt CSN:s mening inte någon annan bedömning. När det gäller studier som bedrivs i Sverige är det regeringen eller av regeringen utsedd myndighet som beslutar vilka skolor och utbildningar som ger rätt till studiemedel. Vilka utbildningar i Sverige som ger rätt till studiemedel anges i bilagan till studiestödsförordningen. Utbildningen Integrerad trafikpilotutbildning vid GreyBirds filial i Stockholm finns inte angiven i bilagan till studiestödsförordningen. Utbildningen ger därmed inte rätt till studiemedel för studier i Sverige. Att andra studerande eventuellt felaktigt har beviljats studiemedel för den aktuella utbildningen påverkar inte CSN:s bedömning i ärendet. CSN anser därför att NN inte kan beviljas studiemedel för den sökta utbildningen, varför överklagandet ska avslås.

NN lämnade därefter, med anledning av CSN:s yttrande, in en skrivelse och anförde i huvudsak följande. Han anser att CSN:s tillämpning av 3 kap 20 § studiestödsförordningen står i strid med syftet med möjligheten att få studiemedel för utlandsstudier, såsom det framgår av förarbetet (prop. 2012/13:152) till studiestödslagen (1999:1395). Han vill i sammanhanget även understryka att undervisningen som GreyBird tillhandahåller under alla omständigheter måste anses vara av dansk karaktär. Dessutom har GreyBird sitt huvudsäte i Danmark, vilket ytterligare torde understryka att det är fråga om studier som bedrivs utanför Sverige. Faktumet att GreyBird är en dansk aktör som tillhandahåller pilotutbildning torde inte påverkas av den omständigheten att delar av utbildningen utförs i Sverige. Delar av utbildningen utförs likväl i Spanien, men utbildningen kan av samma anledning knappast vara att anse som en spansk utbildning. För det fallet en sammantagen bedömning av GreyBirds geografiska placering ska göras får det påtalas att en majoritet av utbildningen tillhandahålls utanför Sverige. CSN har anført att "eventuellt felaktiga" beviljanden av studiemedel inte ändrar CSN:s bedömning i aktuellt ärende. Uppenbarligen har CSN vid flera givna tillfällen bedömt att studier hos GreyBird ska berättiga studiemedel. Det har inte skett några förändringar i gällande rätt sedan

dessa gynnande beslut meddelades och han vill därför alltjämt ifrågasätta det inkonsekventa förfarandet hos CSN.

CSN har därefter, sedan nämnden berett CSN:s rättsavdelning tillfälle att komma in med ett kompletterande yttrande med anledning av NN:s synpunkter, anfört följande. CSN vidhåller sin inställning i det aktuella ärendet och hänvisar till vad myndigheten anfört i sitt föregående yttrande. Därutöver vill CSN göra följande tillägg. Till skillnad från NN anser CSN att myndighetens tillämpning av 3 kap. 20 § studiestödsförordningen (2000:655) överensstämmer med vad som framgår av såväl lag och förordning som av förarbetsuttalanden. Exempelvis framkommer i prop. 2012/13:152 s. 13 att regeringens mål är att svenska studerandes rörlighet ska främjas och att det avgörande därför bör vara att studier *faktiskt bedrivs utanför Sverige* (CSN:s kursivering). Såsom CSN anfört i föregående yttrande kommer NN att ha sin hemmabas och bedriva sina teoretiska studier i Stockholm, medan flygundervisningen kommer att bedrivas i antingen Sverige, Danmark eller Spanien. De moment av hans studier som bedrivs i Sverige kan i studiestödsrättslig mening inte definieras som utlandsstudier. Det saknar enligt CSN:s mening betydelse att som NN anger i sitt yttrande, undervisningen skulle vara av dansk karaktär, dvs. att utbildningen är godkänd av danska myndigheter och att skolan har sitt säte i Danmark. Att tre av de fem orter där studierna kan bedrivas är förlagda utanför Sverige påverkar inte heller CSN:s bedömning. CSN kan inte se att det finns förutsättningar att göra en sammantagen bedömning enligt vad NN anför i sitt yttrande. De studier som en studerande geografiskt bedriver i Sverige ska i studiestödssammanhang anses vara studier i Sverige och därmed uppfylla de kraven som gäller för att en utbildning ska ge rätt till studiemedel, dvs. utbildningen ska finnas angiven i bilagan till studiestödsförordningen. I och med att studierna bedrivs i Sverige blir det heller inte aktuellt för CSN att pröva om utbildningen i fråga kan anses ha en godtagbar standard. Eftersom studierna bedrivs i Sverige och utbildningen i fråga inte finns angiven i bilagan till studiestödsförordningen, kan NN inte beviljas studiemedel. CSN vidhåller därför sin inställning att överklagandet ska avslås. Avslutningsvis har CSN noterat det som NN anfört om huruvida andra studenter beviljats studiemedel för sina studier hos aktuellt lärosäte. Eftersom varje ärende ska prövas var för sig utifrån omständigheterna i det enskilda ärendet, har CSN emellertid inte för avsikt att ytterligare bemöta NN:s uppgifter i den delen.

NN har fått tillfälle att komma in med synpunkter med anledning av CSN:s kompletterande yttrande, och han har anfört bland annat följande. CSN har påpekat att utbildningen "Integrerad trafikpilotutbildning vid GreyBirds *filial i Stockholm*" (egen kursivering) inte finns angiven i bilagan till studiestödsförordningen, varför utbildningen inte ger rätt till studiemedel. Med anledning av detta anförande måste det understrykas att GreyBirds svenska filial inte tillhandahåller någon utbildning; det är det danska företaget GreyBird (Pilot Academy ApS) som gör det. Den svenska filialen finns endast till för att GreyBird har varit måna om att det finns ett svenskt bolag som är arbetsgivare för vissa anställda. Syftet med detta är att skatt och sociala avgifter ska betalas enligt svensk rätt för den delen av den danska utbildningen som genomförs i Sverige. Det är endast en begränsad andel av utbildningens totalt 24 månader som bedrivs i Sverige. Det är tio månader som bedrivs på den så kallade hemmabasen, i hans fall Bromma, och det kvarstår således 14 månader av utbildningen som bedrivs utanför Sverige. CSN:s resone-

mang avseende en utbildnings placering blir ohållbart om den vidhålls på det principiella vis som CSN vidhåller. CSN:s inställning kan inte förstås på något annat vis än att även studier som enbart till en viss del bedrivs i Sverige – oaktat i vilken omfattning av den totala studietiden – ska anses vara en svensk utbildning. CSN har i den pågående processen hänvisat till Överklagandenämndens beslut i ärende med dnr 2017–02305, till stöd för det nu överklagade beslutet. Det får anses anmärkningsvärt att CSN, trots beslutet som meddelades år 2017, fortsatt har beviljat flertalet studenter studiemedel för sina studier hos GreyBird fram till december 2022. Såsom tidigare anförts måste det påpekas att det inte har skett någon förändring av gällande rätt i den nu aktuella frågan. Den indirekta följden av CSN:s beslut blir att han inte kan fullfölja sina påbörjade studier hos GreyBird. CSN:s agerande kan inte anses vara förenligt vare sig med tidigare nämnda förarbetet eller i enlighet med artikel 165 och 166 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (FEUF). NN noterade slutligen att han och CSN hänvisar till samma rättsliga stöd för inställningen i fråga om GreyBird ska anses tillhandahålla utlandsstudier eller inte och att tolkningen av den dåvarande regeringens syfte, såsom det uttrycks i det tidigare citerade förarbetet, torde vara den avgörande frågan för Överklagandenämnden att ta ställning till.

NN har därefter, efter sitt önskemål, lämnat muntliga synpunkter i ärendet vid ett digitalt möte och därefter även inkommit med ett skriftligt underlag från presentationerna vid det digitala mötet.

Författningsbestämmelser

Enligt 3 kap. 2 § studiestödslagen (1999:1395) får studiemedel lämnas till studerande vid de läroanstalter och utbildningar som bestäms av regeringen eller av den myndighet som regeringen bestämmer.

Enligt 3 kap. 1 § studiestödsförordningen (2000:655) får studiemedel lämnas till studerande vid de läroanstalter och utbildningar som anges i bilagan till denna förordning.

Av 3 kap. 20 § studiestödsförordningen framgår bland annat att studier som bedrivs utanför Sverige ska anses vara utlandsstudier oavsett om den studerande är antagen vid en läroanstalt utomlands eller i Sverige.

Överklagandenämndens bedömning

NN har åberopat att andra sökande beviljats studiemedel för sina studier hos GreyBird men att han nekats studiemedel trots att underlaget tillhörande samtliga ansökningar är detsamma. Även om så skulle vara fallet, innebärande att de kan ha beviljats en förmån som de lagligen inte har rätt till, är det emellertid inte en omständighet som nämnden kan beakta vid prövningen av NN:s ansökan om studiemedel. Överklagandenämnden har att göra en självständig prövning av ärendet

enligt gällande bestämmelser. Det ankommer allmänt på nämnden att verka för en så enhetlig rättstillämpning som möjligt.

Av utredningen har framkommit att NN är antagen till GreyBird Pilot Academy som har dansk huvudman med säte i Danmark samt att NN kommer att bedriva studier vid GreyBirds svenska filial/bas i Bromma under den sökta perioden.

Regeringen har i propositionen Studiemedel i en globaliserad värld (prop. 2012/13:152, sidan 13) bland annat uttalat att regeringens mål är att svenska studerandes rörlighet ska främjas och att det avgörande därför bör vara att studierna faktiskt bedrivs utanför Sverige, oavsett om den studerande är antagen vid läroanstalten i utlandet eller vid en läroanstalt i Sverige. Enligt 3 kap 20 § studiestödsförordningen (2000:655) anses studier som bedrivs utanför Sverige vara utlandsstudier, oavsett om den studerande är antagen vid en skola i utlandet eller vid en skola i Sverige.

Vid den aktuella utbildningen är den studerande antagen till ett utländskt lärosäte, men utbildningen under den nu sökta perioden bedöms vara förlagd och bedrivs i Sverige. Det saknas då, enligt Överklagandenämndens mening, utifrån lagstiftningens utformning och vad som anges i dess förarbeten, möjlighet att i studiestödsrättslig mening definiera studierna som utlandsstudier och studiemedel kan således inte beviljas på den grunden.

Frågan är därför om studierna kan ge rätt till studiemedel för studier i Sverige. Vid studier som bedrivs i Sverige är det regeringen eller av regeringen utsedd myndighet som beslutar om vilka skolor och utbildningar som ger rätt till studiemedel. För att en utbildning i Sverige ska ge rätt till studiemedel måste det, som nyss har redovisats, finnas ett beslut från regeringen eller av regeringen utsedd myndighet och utbildningen måste finnas angiven i bilagan till studiestödsförordningen. Pilotutbildning vid GreyBird Pilot Academys svenska filialer finns inte angivna i bilagan till studiestödsförordningen och är därmed inte en utbildning i Sverige som ger rätt till studiemedel för studier i Sverige.

Sammantaget kan då de i ärendet aktuella studierna därför enligt Överklagandenämndens mening inte ge rätt till studiemedel för studierna under den nu ansökta perioden.

Den aktuella tillämpningen utgör inte något hinder mot den fria rörligheten inom EU.

Mot bakgrund av det ovan anförda ska överklagandet avslås.

Robert Dalman

Christina Sundström

Beslutet har fattats av Eva Gullfeldt, ordförande, Robert Dalman, myndighetschef, samt ledamöterna Olof Edling, Staffan Ingmanson, Gunilla Lavås, Jessica Levin, Jonathan Sjölander och Helena Söderberg.

Föredragande: Christina Sundström

Kopia till CSN och CSN:s rättsenhet